

LIETUVOS ADMINISTRACINIŲ GINČŲ KOMISIJOS ŠIAULIŲ APYGARDOS SKYRIUS

SPRENDIMAS

2025 m. spalio 31 d. Nr. 21RE3-205 (AG3-172/24-2025)
Šiauliai

Lietuvos administracinių ginčų komisijos Šiaulių apygardos skyrius (toliau – Komisija), susidedantis iš Komisijos narių Giedriaus Jakubėno (posėdžio pirmininkas ir pranešėjas,) Vaidos Jokubauskaitės, Danutės Kulikauskienės, ir Svetlanos Sinkevičienės, sekretoriaujant Ingridai Mačiulienei, dalyvaujant pareiškėjui „Asmuo X“, atsakovės Šiaulių miesto savivaldybės administracijos atstovei S. B.,

Komisijos posėdyje žodinio proceso tvarka nuotoliniu būdu išnagrinėjo administracinį ginčą pagal pareiškėjo „Asmuo X“ skundą dėl atsakovės Šiaulių miesto savivaldybės administracijos sprendimų teisėtumo.

Komisija

n u s t a t ė:

pareiškėjas „Asmuo X“ (toliau – ir pareiškėjas) pateikė Komisijai skundą, kuriuo, iš esmės, nesutinka su Šiaulių miesto savivaldybės administracijos (toliau – ir atsakovė arba Administracija) Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus 2025 m. rugsėjo 24 d. priimtais sprendimais Nr. (duomenys neskelbtini) ir Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl išmokos mokėjimo nutraukimo“ (toliau – ir Sprendimai dėl išmokos), ir sprendimu Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl permokos nustatymo“ (toliau – ir Sprendimas dėl permokos), siekdamas, kad išmokų mokėjimas vaikams nebūtų nutrauktas ir nebūtų reikalaujama grąžinti permoką už praėjusius 4 mėnesius.

Pareiškėjas skunde pirmiausia nurodo, kad jis yra Lietuvos kariuomenės profesionaliosios karo tarnybos karys, todėl, vadovaujantis Krašto apsaugos ministro įsakymu, nuo 2025 m. gegužės 27 d. iki 2026 m. gegužės 23 d. yra komandiruotas į JAV. Pažymi, kad kartu su juo į JAV laikinai išvyko ir šeima. Teigia, kad Gyventojų registrai išvykimą iš Lietuvos deklaravo kaip formalumą, dėl nežinojimo, kaip elgtis tokioje situacijoje, emigruoti iš Lietuvos neketina. Pareiškėjas tvirtina, kad jo vaikai – „Vaikas 1“, gimęs (duomenys neskelbtini) ir „Vaikas 2“, gimusi (duomenys neskelbtini) (toliau kartu – ir Vaikai), negali prarasti teisės į išmokas vaikui, nes jis (pareiškėjas), nepaisant laikino išvykimo, išlieka Lietuvos kariuomenės kariu, kuriam taikomos Lietuvos Respublikos darbo bei socialinio draudimo nuostatos.

Taip pat skunde atkreipiamas dėmesys, kad Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje (pvz. byla Nr. A-552-492/2019; Nr. eA-4065-520/2021) pripažįstama, jog formalus deklaravimo faktas negali paneigti vaiko teisės į išmoką, jeigu realiai egzistuoja įstatyme nustatytos sąlygos.

Pareiškėjas tvirtina, kad karių šeimos, lydinčios tarnybinėse komandiruotėse išvykusius karius, neturėtų būti diskriminuojamos. Be to, vaikų mama „Asmuo Y“ ir vaikai 2025 m. spalio 1 d., visgi, deklaravo gyvenamąją vietą Lietuvoje ir tokiu būdu ištaisė dėl neaiškumo padarytą klaidą.

Atsakovė atsiliepimu su skundu nesutinka ir prašo jį atmesti kaip nepagrįstą.

Atsiliepime pirmiausia aptariamos aktualios teisinės nuostatos ir pažymima, kad Išmokų vaikams rūšis, jų dydžius, asmenų turinčių teisę gauti išmokas, kategorijas, šių išmokų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, tvarką ir finansavimą nustato Lietuvos Respublikos išmokų vaikams įstatymas (toliau – ir Išmokų vaikams įstatymas), kurio 1 straipsnio 2 dalis numato, kad Įstatymo nuostatos taikomos Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims. Kartu nurodoma, kad Išmokų vaikams įstatymo 6 straipsnio 3 dalyje numatyta, jog išmoka vaikui, kai vaikas auginamas ir (ar) globojamas šeimoje, skiriama, jeigu nors vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjas (rūpintojas) ir vaikas (asmuo) atitinka šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 1, 2, 7, 9 ar 10 punkto nuostatas arba jeigu nors vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjas (rūpintojas) atitinka šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 4, 5 ar 8 punkto nuostatas, o vaikui (asmeniui) yra išduoti dokumentai, patvirtinantys teisę gyventi Lietuvos Respublikoje, arba jeigu šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 6 punkto nuostatą atitinka nors vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjas (rūpintojas) ir vaikas (asmuo) gyvena Europos Sąjungos valstybėje narėje ar Europos ekonominės erdvės valstybėje, ar Šveicarijos Konfederacijoje, ar Jungtinėje Karalystėje. <...> Ši išmoka mokama vienam iš vaiką auginančių tėvų (ar turimam vieninteliam iš tėvų) (įtėvių), bendrai gyvenančių asmenų, globėjui (rūpintojui), emancipuotam ar susituokusiam nepilnamečiam vaikui, vaikui nuo 14 iki 18 metų, turinčiam tėvų ar rūpintojų sutikimą, ar pilnamečiam asmeniui, kuriam ši išmoka paskirta. Taip pat ir Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybė 2004 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 801 „Dėl išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatų patvirtinimo“ (toliau – ir Nuostatai) 2 punktas numato, jog išmokos vaikams, atsižvelgiant į išmokos rūšį, skiriamos ir mokamos Išmokų vaikams įstatymo 1 straipsnio 2 dalyje nurodytiems asmenims. Teigiama, kad išmokas skiria ir moka savivaldybės administracija, vadovaudamasi Išmokų vaikams įstatymu, Nuostatais ir socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka, jeigu Europos Sąjungos reglamentai, tarptautinės sutartys nenumato kitų išmokų skyrimo sąlygų (Nuostatų 4 punktas).

Atsakovė atsiliepime akcentuoja, kad savivaldybės administracija nutraukia išmokų mokėjimą, jeigu vaikas ir (ar) asmuo neatitinka šio įstatymo nors viename 1 straipsnio 2 dalies punkte, kai paskirta šio įstatymo 91 straipsnyje nustatyta išmoka, ar 6 straipsnio 3 dalyje, ar 7 straipsnio 3 dalyje, ar 8 straipsnio 2 dalyje, ar 9 straipsnio 2 dalyje, ar 11 straipsnio 4 dalyje, ar 12 straipsnio 4 dalyje, ar 14 straipsnio 3 dalyje nurodytų sąlygų – nuo faktinių aplinkybių atsiradimo dienos (Išmokų vaikams įstatymo 21 straipsnio 1 dalies 1 punktas).

Remdamasi atsiliepime aptartu teisiniu reglamentavimu, Administracija pabrėžia, kad Lietuvoje išmoka vaikui pagal bendrąją taisyklę skiriama tik Lietuvoje gyvenantiems asmenims, išskyrus situaciją, kai išmoka vaikui gali būti skiriama, vadovaujantis Europos Sąjungos socialinės apsaugos sistemų koordinavimo reglamentais, t. y. tuo atveju, jei nors vienas iš tėvų ir vaikas gyvena Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės šalyje ar Šveicarijos konfederacijoje. Kai vaikas gyvena ne Europos Sąjungos ar Europos ekonominės erdvės šalyje, o, pavyzdžiui, Jungtinėse Amerikos Valstijose (JAV), išmokos šeimai mokamos pagal tos šalies, kurios teritorijoje gyvena vaikas, teisės aktus.

Pasak atsakovės, Administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius (toliau – ir Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius) 2025 m. rugsėjo 12 d. patikrinęs Gyventojų registro duomenis, nustatė jog pareiškėjo sutuoktinė „Asmuo Y“ ir vaikai („Vaikas 1“ ir „Vaikas 2“) nuo 2025 m. gegužės 27 d. deklaravo gyvenamąją vietą JAV, o pareiškėjas – (duomenys neskelbtini), Šiauliuose. Taip pat, atsakovės teigimu, buvo patikrintos ir kitos informacinių sistemų duomenų bazės ir nustatyta, kad SODROS duomenų bazėje (tikrintas laikotarpis nuo 2025-01-01), informacijos apie pareiškėjo darbinę veiklą Lietuvos Respublikoje nėra, Mokinių ir Studentų registruose duomenų apie pareiškėjo mokymąsi taip pat nebuvo, pareiškėjo sutuoktinės registracija Užimtumo tarnyboje jos pageidavimu nutraukta nuo 2025 m. gegužės 26 d., Mokinių registro duomenimis, vaikai „Vaikas 2“ (iki 2025 m. gegužės 23 d.) ir „Vaikas 1“ (iki 2025 m. rugpjūčio 31 d.) mokėsi (duomenys neskelbtini) progimnazijoje, o nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. Mokinių registro duomenimis pareiškėjo vaikai įregistruoti kaip (duomenys neskelbtini) progimnazijos moksleiviai (mokosi nuotoliniu būdu).

Taip pat atsiliepime nurodoma, kad siekiant išsiaiškinti, ar pareiškėjo šeimos faktinė gyvenamoji vieta yra Lietuvos Respublikoje, Šiaulių miesto savivaldybės Socialinių paslaugų centro

individualios priežiūros darbuotoja O. V. (toliau – ir darbuotoja) patikrino asmenų gyvenimo sąlygas ir surašė 2025 m. rugsėjo 16 d. Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą, kuriame nurodė, jog su pareiškėju 2025 m. rugsėjo 14 d. ir 2025 m. rugsėjo 15 d. buvo bandoma susisiekti telefono ryšio numeriu, kuris buvo nurodytas 2018 m. sausio 30 d. prašyme gauti išmoką, tačiau susisiekti nepavyko, todėl darbuotoja 2025 m. rugsėjo 16 d. nuvyko adresu (duomenys neskelbtini), Šiauliai, tačiau durų niekas neatidarė. Be to, Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius 2025 m. rugsėjo 17 d. elektroniniu paštu paprašė pareiškėjo patikslinti telefono ryšio numerį bei nurodyti gyvenamosios vietos adresą, kuriuo su šeima gyvena, į ką pareiškėjas atsakė, kad šiuo metu su šeima laikinai gyvena JAV, kad yra išvykęs į mokslo komandiruotę (dokumentų įrodančių šį faktą pareiškėjas nepateikė). Išdėstytų faktinių aplinkybių kontekste atsakovė atkreipia dėmesį, kad iki Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus patikrinimo (2025 m. rugsėjo 12 d.) pareiškėjas nepateikė informacijos apie pasikeitimus, kurie turi įtakos išmokos vaikams mokėjimui.

Atsakovė akcentuoja, kad pagal Išmokų vaikams įstatymo 6 straipsnio 3 dalį svarbu, kad tiek vienas iš vaiko tėvų, tiek ir pats vaikas turi atitikti Įstatymo 1 straipsnio 2 dalies nuostatas ir gyventi Lietuvos Respublikoje. Todėl, atsižvelgus į surinktą informaciją, t. y. pasikeitusią vaikų gyvenamąją vietą (vaikai gyvena ne Lietuvos Respublikoje, o JAV), Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius 2025 m. rugsėjo 24 d. sprendimais dėl išmokos mokėjimo nutraukimo Nr. (duomenys neskelbtini) ir (duomenys neskelbtini) nutraukė išmokos vaikams mokėjimą. Kadangi pareiškėjo šeima gyvena JAV, todėl Europos Sąjungos reglamentai šiuo atveju netaikomi.

Dėl reikalavimo sugrąžinti permoką atsiliepime aptariamos Išmokų vaikams įstatymo 22 straipsnyje, 20 straipsnio 2 dalyje nustatytos išmokų gavėjų pareigos, ir nurodoma, kad jeigu asmenys kreipdamiesi dėl išmokos pateikia neteisingus duomenis, reikalingus išmokai skirti, arba per mėnesį nepraneša apie atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į išmoką arba jos dydžiui, ir dėl to permokama išmoka, permokėta suma grąžinama arba išskaičiuojama iš išmokos gavėjui pagal įstatymą priklausančių išmokų savivaldybės administracijos direktoriaus sprendimu (Išmokų vaikams įstatymo 20 straipsnio 3 dalis).

Atsakovė atsiliepime atkreipia dėmesį į Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo išaiškinimą, kad tais atvejais, kai asmens, kuriam buvo permokėtos atitinkamos išmokos, galima kaltė pasireiškia tuo, jog jis nepateikė atitinkamos informacijos ar duomenų, turi būti itin atidžiai įvertinta, ar yra pagrįstų ir pakankamų duomenų teigti, jog asmuo buvo informuotas ir (ar) žinojo apie pareigą pateikti minėtus duomenis bei tai, jog šie duomenys yra esmingai reikšmingi atitinkamos išmokos paskyrimui, mokėjimui ar jos dydžiui (2015 m. rugsėjo 7 d. nutartį administracinėje byloje Nr. eA-1324-502/2015). Šiame kontekste nurodo, kad pareiškėjas, 2018 m. sausio 30 d. teikdamas Administracijai prašymus išmokai gauti, pasirašytinai buvo informuotas apie pareigą pranešti apie aplinkybes, turinčias įtakos išmokų dydžiui ar mokėjimui, per mėnesį nuo dienos, kurią sužinojo ar turėjo sužinoti apie jų atsiradimą, įskaitant vaiko (asmens) mokslų baigimą ar nutraukimą (baigimo arba nutraukimo data), ir apie teises pasekmes, nepateikus tokios informacijos. Tačiau pareiškėjas nepateikė jokių duomenų apie pasikeitusias išmokos mokėjimui įtakos turinčias aplinkybes, todėl Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius už laikotarpį nuo 2025 m. birželio 1 d. iki 2025 m. rugsėjo 1 d. apskaičiavo išmokos permokos dydį (735,00 Eur) ir priėmė 2025 m. rugsėjo 24 d. sprendimą dėl permokos nustatymo Nr. (duomenys neskelbtini).

Skundas tenkintinas.

Byloje ginčas kilo dėl Administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus priimtų Sprendimų dėl išmokos, kuriais nuspręsta nutraukti išmokų mokėjimą pareiškėjo vaikams, ir Sprendimo dėl permokos (toliau visi kartu – ir Sprendimai), kuriuo pareiškėjas raginamas grąžinti 735 Eur permoką į savivaldybės biudžetą – teisėtumo.

Nustatyta, kad pareiškėjo vaikams „Vaikas 1“ ir „Vaikas 2“ (minėta, Vaikai) nuo 2018 m. sausio 1 d. iki jų pilnametystės (iki 18 metų), remiantis pareiškėjo 2018 m. sausio 30 d. pateiktais Prašymais gauti išmoką, buvo skirtos išmokos vaikui.

Administracija 2025 m. rugsėjo 25 d. raštu Nr. (28.1.7 Mr)SSP-4207 „Dėl išmokų vaikams mokėjimo nutraukimo ir permokos nustatymo“ (toliau – ir Raštas) informavo pareiškėją, kad, vadovaujantis Išmokų vaikams įstatymo 1 straipsnio 2 dalimi, jam išmokų vaikams mokėjimas už Vaikus 2025 m. rugsėjo 24 d. priimtais Sprendimais dėl išmokų yra nutrauktas, nes nustatyta, jog pareiškėjo Vaikai ir sutuoktinė nuo 2025 m. gegužės 27 d. gyvenamąją vietą deklaruoja JAV. Kartu, Rašte nurodyta, kad pareiškėjas apie šeimos išvykimą į JAV laiku neinformavo Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus, kaip tai numatyta Išmokų vaikams įstatymo 20 straipsnio 2 dalyje, todėl 2025 m. rugsėjo 24 d. priimtu Sprendimu dėl permokos nustatyta 735 Eur išmokų vaikams permoka už laikotarpį nuo 2025 m. birželio 1 d. iki 2025 m. rugsėjo 1 d., kurią iki 2025 m. lapkričio 1 d. prašoma gražinti į nurodytą atsakovės sąskaitą arba susitarti dėl permokos gražinimo dalimis. Su Raštu pareiškėjui buvo pateikti ir Sprendimų dėl išmokų, Sprendimo dėl permokos kopijos.

Paminėtina, kad Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme (toliau – ir VAĮ) nenumatyta, kad administracinis sprendimas turi būti išdėstytas viename dokumente ir į tai, kad atsakovės administracinio sprendimo, išnagrinėjus pareiškėjos prašymą, pagrindimas (jo turinys) yra išdėstytas keliuose dokumentuose, t. y. Sprendimuose dėl išmokos ir Rašte, bei Sprendime dėl permokos ir Rašte. Todėl Komisija vertins atitinkamus Sprendimus kartu su Raštu, kaip vientisą individualų administracinį aktą.

Taigi, atsakovės veikimas priimant skundžiamus Sprendimą yra sietinas su institucijos veikimu viešojo administravimo srityje, todėl jos veikai yra taikytinos VAĮ normos. Ginčui taip pat aktualūs kiti teisės aktai – Išmokų vaikams įstatymas, Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatai, patvirtini Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2004 m. birželio 28 d. nutarimu Nr. 801 (minėta, Nuostatai), Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymas 1998 m. liepos 2 d. Nr. VIII-840 (toliau – ir GVDĮ; aktuali redakcija galiojanti nuo 2023-01-01).

Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau – LVAT) yra pažymėjęs, kad VAĮ 8 straipsnio 1 dalimi (ginčui aktualioje VAĮ redakcijoje – 10 straipsnio 5 dalimis) iš esmės yra siekiama užtikrinti, kad asmeniui, dėl kurio yra priimtas atitinkamas individualus administracinis aktas, būtų žinomi šio akto priėmimo teisinis bei faktinis pagrindai, motyvai. Todėl, kai nėra pagrindo atitinkamą individualų administracinį aktą pripažinti visiškai nemotyvuotu, kiekvienu konkrečiu atveju, sprenddamas dėl tokio akto atitikties pastarosios įstatymo nuostatos reikalavimams, teismas (šiuo atveju – Komisija) privalo *ad hoc* (liet. konkrečiu atveju) įvertinti, ar nustatyti turinio (teisinio ir faktinio pagrindimo, motyvacijos) trūkumai yra esminiai, sukliudę šio individualaus administracinio akto adresatams suprasti atitinkamų visuomeninių santykių esmę ir turinį, identifikuoti jų teisių, pareigų bei teisėtų interesų pasikeitimą, šio pasikeitimo pagrindus ir apimtį, tinkamai įgyvendinti šiuo aktu suteiktas teises ar (ir) įvykdyti nustatytas pareigas bei įstatymų nustatyta tvarka efektyviai realizuoti teisę į (galimai) pažeistų teisių ir teisėtų interesų gynybą. Šis vertinimas turi būti atliekamas individualaus administracinio akto adresato požiūriu, t. y. būtent to, kuris turi teisę žinoti ir suprasti, dėl kokios priežasties ir kuo remiantis priimtas konkretus sprendimas, be kita ko, atsižvelgiant ir į pastarajam asmeniui žinomas aplinkybes, lėmusias minėtą sprendimą (2011 m. birželio 27 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimas byloje Nr. A556-336/2011).

Šioje byloje nustatyta, kad pareiškėjo sutuoktinė „Asmuo Y“ ir vaikai („Vaikas 1“ ir „Vaikas 2“) nuo 2025 m. gegužės 27 d. deklaravo gyvenamąją vietą JAV, o pareiškėjas nuo 2023 m. rugpjūčio 30 d. gyvenamąją vietą deklaruoja Lietuvoje, adresu (duomenys neskelbtini), Šiauliuose. Tai patvirtina ir atsakovės kartu su atsiliepiamu pateikti Gyventojų registro duomenys. Kita vertus, Administracijos 2025 m. spalio 2 d. išduota Pažyma apie asmens deklaruotą gyvenamąją vietą Nr. (duomenys neskelbtini) patvirtina pareiškėjo teiginius, kad nuo 2025 m. spalio 1 d. jo sutuoktinė bei Vaikai gyvenamąją vietą taip pat deklaruoja Lietuvoje, adresu (duomenys neskelbtini), Šiauliuose.

Išmokų vaikams įstatymas nustato vienkartinės ir periodinės išmokas, užtikrinančias finansinę paramą šeimoms, auginančioms vaikus ar įvaikius, ir vaikams, netekusiems tėvų globos, jų dydžius, asmenų, turinčių teisę gauti išmokas, kategorijas, šių išmokų skyrimo ir mokėjimo sąlygas, tvarką ir finansavimą (1 straipsnio 1 dalis). Šio įstatymo nuostatos taikomos Lietuvos Respublikoje gyvenantiems asmenims (1 straipsnio 2 dalis), tarp jų ir Lietuvos Respublikos piliečiams (1 straipsnio 2 dalies 1 punktas). Išmoka vaikui, kai vaikas auginamas ir (ar) globojamas šeimoje, be kita ko,

skiriama, jeigu nors vienas iš vaiko tėvų (įtėvių) ar globėjas (rūpintojas) ir vaikas (asmuo) atitinka šio įstatymo 1 straipsnio 2 dalies 1, 2, 7, 9 ar 10 punkto nuostatas <...> (Išmokų vaikams įstatymo 6 straipsnio 2 dalie 3 punktas).

Byloje nėra ginčo dėl to, kad tiek pareiškėjas, tiek jo šeimos nariai – sutuoktinė ir Vaikai, yra Lietuvos Respublikos piliečiai, vadinasi, remiantis aptartu reglamentavimu, išmoka vaikui skiriama ir mokama tuomet, kai vaikas auginamas šeimoje ir kai bent vienas iš tėvų, kartu ir vaikas, gyvena Lietuvoje ir yra Lietuvos Respublikos pilietis. Taigi, asmens gyvenimas Lietuvoje yra viena iš svarbių sąlygų, skiriant ir mokant vaiko išmoką. Kaip minėta, Sprendimai dėl išmokos pareiškėjo atžvilgiu priimti vadovaujantis Išmokų vaikams įstatymo 1 straipsnio 2 dalim, padarius išvadą, kad asmuo negyvena Lietuvoje. Komisija su tokia išvada nesutinka.

Iš Sprendimų dėl išmokos ir Rašto nėra aišku, kurį asmenį (-is), ar visą pareiškėjo šeimą atsakovė laikė negyvenančiais Lietuvoje. Be to, Komisijos nuomone, vien to, kad pareiškėjo Vaikai ir sutuoktinė nuo 2025 m. gegužės 27 d. gyvenamąją vietą deklaravo JAV, nors pareiškėjas gyvenamąją vietą deklaravo Lietuvoje – nepagrindžia išvados, kad pareiškėjas ir jo šeima nėra Lietuvos Respublikoje gyvenantys asmenys ir savaime nepaneigia teisės į išmoką vaikui pagal Išmokų vaikams įstatymą.

Pažymėtina, kad gyvenamoji vieta suprantama taip, kaip ji apibrėžta Lietuvos Respublikos civiliniame kodekse (GVDĮ 2 straipsnio 2 dalis). Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – ir CK) 2.16 straipsnyje nustatyta, kad fizinio asmens gyvenamąja vieta laikoma vieta, kurioje jis faktiškai dažniausiai gyvena (1 dalis). Šio straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad jeigu asmuo faktiškai gyvena keliose vietose, tai vieta, su kuria asmuo yra labiausiai susijęs (kur yra asmens turtas ar didžioji turto dalis, kur yra jo darbo vieta arba kur jis gyvena ilgiausiai), laikoma jo pagrindine gyvenamąja vieta. Tokiu atveju, nustatant asmens nuolatinę gyvenamąją vietą, atsižvelgiama į tai, kur yra jo pagrindinė gyvenamoji vieta. Fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta, reiškianti asmens teisinį santykį su valstybe ar jos teritorijos dalimi, yra toje valstybėje ar jos teritorijos dalyje, kurioje jis nuolat ar daugiausia gyvena, laikydamas tą valstybę ar jos teritorijos dalį savo asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų buvimo vieta (CK 2.12 straipsnio 1 dalis). Fizinis asmuo pripažįstamas turinčiu nuolatinę gyvenamąją vietą Lietuvos Respublikoje, jeigu jis Lietuvos Respublikoje savo valia įkuria ir išlaiko savo vienintelę arba pagrindinę gyvenamąją vietą, ketindamas čia įkurti ir išlaikyti savo asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų centrą. Šis ketinimas gali būti išreikštas, be kita ko, asmeniui faktiškai būnant Lietuvos Respublikoje, taip pat nustačius asmeninius ar verslo ryšius tarp jo ir Lietuvos Respublikos asmenų arba remiantis kitais kriterijais (CK 2.12 straipsnio 2 dalis). Be to, šio straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad fizinio asmens įpareigojimas atlikti laikiną viešą prievolę nepakeičia jo nuolatinės gyvenamosios vietos. Fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta laikoma nepasikeitusia tol, kol jis įgyja kitą nuolatinę gyvenamąją vietą (CK 2.12 straipsnio 4 dalis). Svarbu tai, kad susituokusio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta nepriklauso nuo jo sutuoktinio nuolatinės gyvenamosios vietos, tačiau vieno iš sutuoktinių nuolatinė gyvenamoji vieta yra faktas, į kurį gali būti atsižvelgiama nustatant kito sutuoktinio nuolatinę gyvenamąją vietą (CK 2.12 straipsnio 5 dalis).

Iš skundžiamų Sprendimų dėl išmokos ir kartu Rašto akivaizdu, kad atsakovė, darydama išvadą, kad pareiškėjas prarado teisę į išmoką vaikui, nes Lietuvoje jis ir (ar) jo sutuoktinė, ir (ar) Vaikai nebegyvena, CK nurodytais ir aptartais fizinio asmens gyvenamosios vietos nustatymo kriterijais nesivadovavo ir visų reikšmingų aplinkybių viseto neįvertino.

Į bylą atsakovės pateikti duomenys iš tikrųjų patvirtina, kad pareiškėjo sutuoktinė „Asmuo Y“ ir vaikai („Vaikas 1“ ir „Vaikas 2“) nuo 2025 m. gegužės 27 d. deklaravo gyvenamąją vietą JAV, tačiau pareiškėjas ir toliau gyvenamąją vietą deklaruoja Lietuvoje – (duomenys neskelbtini), Šiauliuose. Šių faktų neneigia nei pats pareiškėjas. Tačiau kartu paminėtina, kad Mokinių registro duomenimis, vaikai „Vaikas 2“ (iki 2025 m. gegužės 23 d.) ir „Vaikas 1“ (iki 2025 m. rugpjūčio 31 d.) mokėsi (duomenys neskelbtini) progimnazijoje, Šiauliuose, o nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. pareiškėjo Vaikai įregistruoti kaip (duomenys neskelbtini) progimnazijos moksleiviai. Be to, Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius 2025 m. rugsėjo 17 d. elektroniniu susirašinėjimu su pareiškėjo metu gavo informaciją, kad pareiškėjas su šeima šiuo metu laikinai gyvena JAV, kad yra išvykęs į mokslo

komandiruotę, kad jo šeimos adresas nepasikeitęs – (duomenys neskelbtini), Šiauliuose. Visos šios aplinkybės buvo žinomos Administracijos Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriui prieš priimant Sprendimus dėl išmokų ir Sprendimą dėl permokos.

Komisija kritiškai vertina atsakovės atsiliepime išreikštą poziciją, kad pareiškėjas nepateikė dokumentų, įrodančių, kad pareiškėjas yra laikinai išvykęs į komandiruotę, nes – pirmiausia – atsakovė tokių įrodymų pateikti net neprašė, nors pareiškėjas elektroniniu paštu pats siūlė pateikti reikiamus duomenis. Dėl to Komisija sprendžia, kad Socialinių išmokų ir kompensacijų skyrius nesinėmė visų reikiamų priemonių nustatyti pareiškėjo ir jo šeimos gyvenamosios vietos.

Kartu su skundu pareiškėjas Komisijai pateikė Lietuvos Respublikos krašto apsaugos ministro įsakymus, iš kurių matyti, jog Lietuvos kariuomenės Karinių oro pajėgų Oro gynybos bataliono štabo „Asmuo X“ (pareiškėjas) nuo 2025 m. gegužės 27 d. iki 2026 m. gegužės 23 d. siunčiamas mokytis į karininkų karjeros operacinio lygmens (L3) karinių oro pajėgų Vadų ir štabo karininkų kursus Jungtinėse Amerikos Valstijose.

Lietuvos Respublikos krašto apsaugos sistemos organizavimo ir karo tarnybos įstatymas 1998 m. gegužės 5 d. Nr. VIII-723 (toliau – ir Karo tarnybos įstatymas; aktuali redakcija nuo 2025-07-01) 2 straipsnio 34 dalyje nustatyta, kad tikroji karo tarnyba, tai Lietuvos Respublikos piliečių privalomoji karo tarnyba, profesinė karo tarnyba, savanoriška nenuolatinė karo tarnyba, kariūnų tarnyba. To paties straipsnio 28 dalyje numatyta, kad profesinė karo tarnyba, yra Lietuvos Respublikos piliečio pagal profesinės karo tarnybos sutartį savanoriškai išipareigota ir teisės aktų nustatytais sąlygomis bei tvarka atliekama nuolatinė karo tarnyba kariuomenėje ar kitose krašto apsaugos sistemos institucijose, taip pat šio įstatymo nustatytais atvejais kitose valstybės, užsienio valstybių ar tarptautinėse institucijose.

Atsakovė šioje byloje nekvestionuoja, kad pareiškėjas yra profesinės karo tarnybos karys, nors, kaip matyti iš priimtų skundžiamų Sprendimų, į pareiškėjo profesinę veiklą nebuvo atsižvelgta. Kad pareiškėjas laikinai buvo išsiųstas į JAV kaip asmuo, atliekantis tikrąją karo tarnybą, nekyla abejonių ir Komisijai.

Sistemiškai vertinant šiame sprendime paminėtas CK nuostatas dėl asmens gyvenamosios vietos nustatymo kriterijų, pažymėtina, kad asmens gyvenamąją vietą apsprendžia ne tik faktinis to asmens buvimas Lietuvoje. Visuma aptartų reikšmingų duomenų rodo, kad pareiškėjas ir jo šeima savo pagrindinę gyvenamąją vietą laiko Lietuvos Respublikoje, ketindami toliau čia kurti ir išlaikyti savo asmeninių, socialinių ir ekonominių interesų centrą, nes fizinio asmens įpareigojimas atlikti laikiną viešą prievolę nepakeičia jo nuolatinės gyvenamosios vietos, o fizinio asmens nuolatinė gyvenamoji vieta laikoma nepasikeitusia tol, kol jis įgyja kitą nuolatinę gyvenamąją vietą (CK 2.12 straipsnio 4 dalis).

Aptartos aplinkybės, teisinis reglamentavimas ir padarytos išvados paneigia atsakovės teiginius, kad pareiškėjas, išvykdamas į JAV, kartu su Vaikais pakeitė gyvenamąją vietą ir adresu (duomenys neskelbtini), Šiauliuose nebegyvena. GVDĮ 4 straipsnio 10 dalies 2 punkte aiškiai nustatyta, kad pakeitusiais gyvenamąją vietą nelaikomi asmenys, atliekantys tikrąją karo tarnybą. Atitinkamai nėra pagrindo išvadai, kad pareiškėjo Vaikų gyvenamoji vieta taip pat pasikeitė. Nepaisant Vaikų deklaruotos gyvenamosios vietos JAV nuo 2025 m. gegužės 27 d. iki 2025 m. spalio 1 d., iš byloje esančių ir jau aptartų Mokinių registro duomenų matyti, kad Vaikai iki išvykimo į JAV mokėsi Lietuvos bendrojo ugdymo įstaigoje pagal pradinio ugdymo programą, o nuo 2025 m. rugsėjo 1 d. toliau tęsia mokymąsi (duomenys neskelbtini) progimnazijoje. Taigi, pareiškėjo Vaikai toliau išlaiko glaudų santykį su Lietuvos Respublika.

Vien tai, kad patikrinimo metu, Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus darbuotojai surašant 2025 m. rugsėjo 16 d. Buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą adresu (duomenys neskelbtini), Šiauliuose, buto durų niekas neatidarė ir su pareiškėju 2025 m. rugsėjo 14 d. ir 2025 m. rugsėjo 15 d. susisiekti telefonu nepavyko, nepatvirtina teisinio pagrindo, kuriuo buvo grindžiami Sprendimai dėl išmokos – kad pareiškėjas su Vaikais Lietuvoje nebegyvena.

Iš tikrųjų, GVDĮ 3 straipsnio 1 dalyje numatyta, jog Lietuvos Respublikoje gyvenantys asmenys, išskyrus šio įstatymo 5 straipsnyje nurodytuosius, privalo šiame įstatyme nustatytais sąlygomis ir tvarka deklaruoti savo gyvenamąją vietą, o šio straipsnio 2 dalyje nurodyta, kad asmuo

deklaruoja tik vieną gyvenamąją vietą. Tačiau, įvertinus visumą aptartų aplinkybių, Komisijos nuomone, atsakovė, priimdama Sprendimus dėl išmokos, nepagrįstai asmenų gyvenamąją vietą sutapatino su jų deklaruota gyvenamąja vieta.

Išmokų vaikams įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad išmokas skiria ir moka savivaldybių administracijos, vadovaudamosi Išmokų vaikams įstatymu, Išmokų vaikams skyrimo ir mokėjimo nuostatais bei socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatyta tvarka. Išmokas, išskyrus globos (rūpybos) išmoką ir globos (rūpybos) išmokos tikslinį priedą, skiria ir moka savivaldybės, kurios teritorijoje asmuo, turintis teisę gauti šio įstatymo nustatytas išmokas, Lietuvos Respublikos gyvenamosios vietos deklaravimo įstatymo nustatyta tvarka deklaruoja gyvenamąją vietą arba yra įtrauktas į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, administracija. Asmeniui, nedeklaravusiam gyvenamosios vietos ir neįtrauktam į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, išmokas, išskyrus globos (rūpybos) išmoką ir globos (rūpybos) išmokos tikslinį priedą, skiria ir moka savivaldybės, kurios teritorijoje šis asmuo faktiškai gyvena, administracija, juridiniam asmeniui – savivaldybės, kurios teritorijoje įregistruota juridinio asmens buveinė, administracija.

Taigi, pagal minėtą nuostatą išmokas turi teisę gauti tiek Lietuvos Respublikoje gyvenamąją vietą deklaravę asmenys, tiek įtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą, tiek nedeklaravę gyvenamosios vietos ir neįtraukti į gyvenamosios vietos nedeklaravusių asmenų apskaitą. Gyvenamosios vietos deklaravimas ir faktinis asmens gyvenimas, kai gyvenamoji vieta nedeklaruota, yra reikšmingi faktai tiek, kad nustatyti, kurios savivaldybės administracijai tenka prievolė mokėti išmokas. Todėl formalus deklaravimo faktas negali paneigti vaiko teisės į išmoką, jeigu realiai egzistuoja Išmokų vaikams įstatyme nustatytos sąlygos.

Dėl to, kas išdėstyta, Komisija sprendžia, jog atsakovės priimti Sprendimai dėl išmokos yra neteisėti, todėl naikintini.

Vertinant Sprendimą dėl permokos, pažymėtina, kad Išmokų vaikams įstatymo 22 straipsnis reglamentuoja išmokų gavėjų pareigas, kurių viena – asmenys, kurie kreipiasi dėl šio įstatymo nustatytų išmokų ir kurie jas gauna, privalo pateikti visą ir teisingą informaciją, įrodančią asmens teisę gauti išmokas, ir būtinus išmokoms gauti dokumentus (1 punktas). Savivaldybės administracija, priėmusi sprendimą skirti išmokas jas moka, iki atsiranda aplinkybių, turinčių įtakos išmokos dydžio pasikeitimui, išmokos mokėjimo sustabdymui ar nutraukimui. Aplinkybės, turinčios įtakos išmokos dydžio pasikeitimui, išmokos mokėjimo sustabdymui ar nutraukimui, savivaldybės administracijos gali būti nustatytos įvertinus išmokos skyrimą ir mokėjimą reglamentuojančiuose teisės aktuose nurodytus duomenis, tvarkomus registrų, valstybės ir (ar) vidaus administravimo informacinėse sistemose, ir (ar) asmenų pateiktą papildomą informaciją ir (ar) dokumentus, įrodančius teisę gauti išmoką, ir (ar) patikrinus asmenų gyvenimo sąlygas ir surašius socialinės apsaugos ir darbo ministro nustatytos formos buities ir gyvenimo sąlygų patikrinimo aktą (Nuostatų 27.1 papunktis).

Pagal Išmokų vaikams įstatymo 20 straipsnio 2 dalį, išmokos gavėjas privalo pranešti savivaldybės administracijai apie šio įstatymo 21 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytas aplinkybes, turinčias įtakos išmokų dydžiui ar mokėjimui, ne vėliau kaip per mėnesį nuo dienos, kurią sužinojo ar turėjo sužinoti apie šių aplinkybių atsiradimą. To paties straipsnio 3 dalis numato, kad jeigu asmenys kreipdamiesi dėl išmokos pateikia neteisingus duomenis, reikalingus išmokai skirti, arba per mėnesį nepraneša apie atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į išmoką arba jos dydžiui, ir dėl to permokama išmoka, permokėta suma gražinama arba išskaičiuojama iš išmokos gavėjui pagal šį įstatymą priklausančių išmokų savivaldybės administracijos sprendimu.

Taigi, asmenims, gaunantiems išmokas, pateikus neteisingus duomenis, reikalingus išmokai skirti, arba per mėnesį nepranešus apie atsiradusias aplinkybes, turinčias įtakos teisei į išmoką arba jos dydžiui, gali būti taikomos teisės aktuose nustatytos pasekmės. Tačiau Atsakovė nei skundžiamame Sprendime dėl permokos, nei Rašte konkrečiai nenurodė, kurios (-ių) Išmokų vaikams įstatyme 21 straipsnio 1 ir 2 dalyse nurodytų aplinkybių pareiškėjas laiku nepateikė, todėl plačiau Komisija dėl to nepasisakys.

Remiantis padarytomis išvadomis, pripažįstant Sprendimus dėl išmokos neteisėtais, ir įvertinus paminėtas teises nuostatas, Komisija sprendžia, kad pareiškėjo atveju neatsirado jokių reikšmingų aplinkybių, lemiančių jo teisę gauti vaiko išmokas ir turinčių įtakos išmokų dydžio

pasikeitimui, išmokos mokėjimo sustabdymui ar nutraukimui, todėl pareiškėjui nebuvo prievolės tokių aplinkybių nurodyti atsakovei. Dėl to Sprendimas dėl permokos laikytinas neteisėtu ir naikintinas.

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatymo 20 straipsnio 1 dalies 3 punktu, 22 straipsnio 1 dalimi, Komisija

n u s p r e n d ž i a:

pareiškėjo „Asmuo X“ skundą tenkinti.

Panaikinti Šiaulių miesto savivaldybės Socialinių išmokų ir kompensacijų skyriaus 2025 m. rugsėjo 24 d. sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl išmokos mokėjimo nutraukimo“, sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl išmokos mokėjimo nutraukimo“ ir sprendimą Nr. (duomenys neskelbtini) „Dėl permokos nustatymo“ ir įpareigoti per vieną mėnesį nuo šio sprendimo įsiteisėjimo priimti naują teisės aktų reikalavimus atitinkantį sprendimą;

Sprendimą per vieną mėnesį nuo sprendimo priėmimo bylos šalys gali apskūsti Regionų administraciniam teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Posėdžio pirmininkas

Giedrius Jakubėnas

Komisijos narės

Vaida Jokubauskaitė

Danutė Kulikauskienė

Svetlana Sinkevičienė